

اثربخشی آموزش برنامه شناختی- رفتاری مارتین بر افکار انگیزشی

دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران

مریم اسبقی*

هوشنگ طالبی**

احمد عابدی***

غلامرضا منشی****

احمدعلی فروغی*****

چکیده

پژوهش باهدف تعیین میزان اثربخشی آموزش برنامه شناختی- رفتاری مارتین بر تقویت‌کننده و سرکوب‌کننده‌های افکار دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه شهر تهران انجام شد. روش پژوهش آزمایشی بود. طرح تحقیق شامل طرح دو گروهی آزمایش و کنترل و اجرای پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری بود. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دختر دبیرستان‌های شهر تهران در سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳ بود. سپس از بین دانش‌آموزانی که در مقیاس انگیزه و اشتیاق مارتین نمره پایین گرفتند ۴۴ نفر به تصادف انتخاب و به‌طور تصادفی در گروه‌های آزمایش و کنترل (هر گروه ۲۲ نفر) گمارده شدند. به‌منظور جمع‌آوری داده‌ها برنامه شناختی رفتاری مارتین (تقویت‌کننده‌های افکار: خودباوری، ارزش‌گذاری، یادگیری متمرکز، سرکوب‌کننده‌های افکار: اضطراب، اجتناب از شکست، کنترل نامطمئن) بر روی دانش‌آموزان گروه آزمایش در ۱۶ جلسه ۶۰ دقیقه‌ای به صورت یک بار در هفته اجرا شد. پایایی کلی و پایایی متغیرهای یازدگانه مقیاس مارتین، مورد تأیید بود. برای تجزیه و تحلیل؛ جهت اثربخشی برنامه شناختی رفتاری مارتین از روش تحلیل واریانس دو راهه یا یک راهه با اندازه‌گیری مکرر استفاده شد. نتایج نشان داد آموزش برنامه شناختی- رفتاری مارتین بر تقویت‌کننده‌ها و سرکوب‌کننده‌های افکار دانش‌آموزان دختر مقطع دبیرستان شهر تهران در سه حالت (دوره زمانی) در دو گروه آزمایش و کنترل تأثیر معناداری داشته است ($p = 0/005$).

واژگان کلیدی: تقویت‌کننده، سرکوب‌کننده، افکار، برنامه شناختی- رفتاری مارتین، دانش‌آموزان.

* دانشجوی دکتری دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان. Asbaghimaryam@gmail.com

** دانشیار گروه آمار دانشگاه اصفهان. H-talebi@sci.ui.ac.ir

*** دانشیار دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه اصفهان. A.abedi44@gmail.com

**** استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان. Smanshaee@yahoo.com

***** استاد دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان. Aforoughi@khuisf.ac.ir

مقدمه

در زمینه کلاس درس، مفهوم تقویت کننده و سرکوب کننده های انگیزش دانش آموزان به منظور توضیح میزان توجه و توانی که دانش آموزان سرمایه گذاری می کنند تا موارد مختلفی، که می توانند توسط معلم هایشان طلب شده یا نشده باشد را به دست آورند. انگیزش دانش آموزان ریشه در تجربه های شخصی آنها دارد، به ویژه آنهایی که با تمایل آنها به درگیری در فعالیتهای آموزشی و دلایلشان برای انجام چنین کاری در ارتباط هستند. یکی از مشکلات دانش آموزان در سطوح مختلف آموزشی مسئله انگیزه تحصیلی و اشتیاق تحصیلی است که ریشه در عوامل تقویت کننده و سرکوب کننده دارد. در این پژوهش با استفاده از روش جدید و نیرومند «برنامه آموزشی شناختی- رفتاری مارتین»^۱ تأثیر آموزش برنامه شناختی- رفتاری مارتین بر تقویت کننده و سرکوب کننده های افکار دانش آموزان را بررسی می کند. برنامه آموزش شناختی- رفتاری مارتین به صورت چرخه در سال ۲۰۱۲ توسط مارتین در دوره های تحصیلی به دانش آموزان آموزش داده شده است. این نظریه مطرح می کند افراد دارای تقویت کننده های رفتار^۲، تقویت کننده های افکار^۳، سرکوب کننده های افکار^۴ و تضعیف کننده های رفتار^۵ هستند که می شود این چهار توانایی را به دانش آموزان یاد داد. حال با توجه به اهمیت مؤلفه های انگیزش و اشتیاق تحصیلی و با پذیرش این که در جهان مدرن کار، تسلط بر تقویت کننده های فکر و رفتار و همچنین سرکوب کننده های فکر و تضعیف کننده های رفتار نه تنها یک اولویت است، بلکه ضرورت دارد، پس تسلط بر مهارت های چهارگانه باید برون داد مهم نظام آموزشی باشد. در پژوهش هوی فان (۲۰۱۴) با عنوان یکپارچه سازی چارچوب تجربه ی یادگیری، اهداف در حد تسلط،

^۱. Martin's Cognitive -Behavioral Program

^۲. Booeter Bihaviors

^۳. Booster Thoghts

^۴. Guzzlers

^۵. Mufflers

اشتیاق و عدم اشتیاق تحصیلی، از مدل $2=2$ اهداف پیشرفت، در مطالعه کوتاه مدت به نقش مرکزی ارزش تکلیف، اجتناب یا نزدیک شدن به هدف، اشتیاق و عدم اشتیاق تحصیلی در موفقیت تحصیلی آینده دانش‌آموزان پرداخت. نتایج این تحقیق نشان داد که هر دو نوع اجتناب از هدف و نزدیکی به هدف به‌طور نسبی به اشتیاق و عدم اشتیاق تحصیلی گرایش دارند. اهداف اجتناب و نزدیکی به هدف بر موفقیت تحصیلی تأثیر دارد درحالی‌که ارزش تکلیف رابطه معکوس با عدم اشتیاق تحصیلی دارد. ویگا، گارسیا، ریوو، و نترل و گارسیا (۲۰۱۵) در پژوهشی تحت عنوان "چه موقع بزرگسالانی با خودپنداره بالا، اشتیاق به مدرسه‌شان را از دست می‌دهند" مشخص شد در اوایل نوجوانی، دانش‌آموزان با خودپنداره بالا همیشه گزارش اشتیاق شناختی تر، عاطفی و رفتاری را نسبت به دانش‌آموزان با خودپنداره پایین می‌دهند. در میانه نوجوانی دانش‌آموزان با خودپنداره بالا فقط گزارش اشتیاق رفتاری و عاطفی را نسبت به دانش‌آموزانی که خودپنداره پایین دارند را می‌دهند. که بزرگسالانی با خودپنداره بالا میزانی از اشتیاق شناختی را گزارش کردند که با هم‌تایانشان با خودپنداره‌ی پایین، کاملاً مشابه بود، و این نشان داد که بزرگسالان دارای خودپنداره‌ی بالا، میزان اشتیاق شناختی بالایی که در ابتدا داشتند را از دست داده بودند. کیم، پارک، کوزارت و لی (۲۰۱۵) در پژوهشی با عنوان از انگیزه برای اشتیاق به نقش تنظیم تلاش دانش‌آموزان دبیرستان مجازی در درس ریاضیات، به بررسی عملکرد بالا و عملکرد پایین با توجه به تغییرات در انگیزه، تنظیم آنها و اشتیاق در طول ترم پرداختند. شرکت‌کنندگان ۱۰۰ دانش‌آموز که به صورت آنلاین در مدرسه مجازی ثبت‌نام کرده بودند تشکیل می‌شد. این بررسی در سه زمان در طول یک ترم به شرکت‌کنندگان داده شد. داده‌ها با استفاده از اندازه‌گیری مکرر مورد بررسی قرار گرفت. به‌طور کلی عملکرد بالا و عملکرد پایین با توجه به تغییرات در انگیزه و مقررات در طول دوره، به خصوص در خودکارآمدی و تنظیم تلاش متفاوت بود. ذبیح الهی، یزدانی ورزنه و لواسانی (۱۳۹۱) در مطالعه‌ای با عنوان خودکارآمدی تحصیلی و خودناتوان سازی در دانش‌آموزان دبیرستانی به این نتیجه

رسیدند که خودکارآمدی تحصیلی با خودناتوان سازی تحصیلی رابطه منفی معنادار دارد و جنس نمی‌تواند رابطه‌ی این دو متغیر را تعدیل کند. صیامی، بورنگ، آیتی، رستمی نژاد(۱۳۹۳) پژوهشی تحت عنوان نقش تدریس ترجیحی و جنسیت دانشجویان بر پیش‌بینی درگیری تحصیلی آنان در دانشگاه علوم پزشکی مشهد انجام دادند. یافته‌های این پژوهش نشان داد که سبک تدریس ترجیحی دانشجو محور پیش‌بینی کننده درگیری تحصیلی دانشجویان می‌باشد. برخی پژوهش‌ها بین خودکارآمدی تحصیلی، و عملکرد تحصیلی کلی و عملکرد تحصیلی در دروس خاصی مثل خواندن، نوشتن، ریاضی و علوم رابطه مثبت و معنادار گزارش کرده‌اند(آبشا، ۲۰۱۲؛ بنی اسدی و پورشافعی، ۱۳۹۱؛ جمالی، نوروزی و طهماسبی، ۱۳۹۲). مویس، فرانکو، رانه لوسی و کریپن^۱(۲۰۱۰) در یک تحقیق آزمایشی بر روی گروهی از دانشجویان دریافتند که ایجاد انگیزه در دانشجویان بر روی عملکرد تحصیلی اثر مثبت معناداری دارد. نظر به اینکه تقویت‌کننده‌ها و تضعیف‌کننده‌ها در روند تحصیلی زندگی دانش‌آموز تأثیرگذار و از جمله مهم‌ترین مؤلفه‌ها در مواجهه موفقیت‌آمیز با چالش‌های تحصیلی، شغلی، خانوادگی، اجتماعی که هر جوانی در مسیر رسیدن به آرزوها و اهدافش با آن مواجه می‌شود، محسوب می‌گردد باید به شور و شوق و انگیزش و عوامل وابسته به آن از جمله خوش‌بینی، شادی، خودکارآمدی، تاب‌آوری به عنوان بخشی از عناصر مؤثر بر موفقیت دانش‌آموز توجه ویژه‌ای مبذول شود لذا با توجه به پایین بودن سطح انگیزه و اشتیاق در مدارس از یک سو و دغدغه‌ها و نگرانی‌های مربوط به تبعات آن از سوی دیگر، به نظر می‌رسد انجام پژوهش‌های علمی در این حوزه و بهره‌برداری از یافته‌های آن‌ها می‌تواند به برنامه‌ریزی در زمینه‌ی اصلاح شیوه‌های آموزشی کمک نماید.

فرضیه اول: آموزش برنامه شناختی- رفتاری مارتین بر تقویت‌کننده‌های افکار دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران مؤثر است.

^۱. Muis, Franco, Ranellucci & Crippen

فرضیه دوم: آموزش برنامه شناختی- رفتاری مارتین بر سرکوب‌کننده‌های افکار دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران موثر است.

روش

جهت اثربخشی روش مارتین از تحقیق آزمایشی استفاده شد. این طرح تحقیق شامل طرح دو گروهی آزمایش و کنترل و اجرای پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری می‌باشد. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران در سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳ می‌باشند. برای انتخاب نمونه مورد نظر از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای از نواحی آموزش و پرورش شهر تهران به‌طور تصادفی انتخاب شدند.

مقیاس انگیزش و اشتیاق تحصیلی (مارتین ، ۲۰۱۲) هنجاریابی شده

مقیاس انگیزش و اشتیاق (مارتین ۲۰۱۱، ۲۰۰۹، ۲۰۰۷) ابزاری است که از ۴۴ قلم گزینه تشکیل می‌شود. مارتین (۲۰۱۲) روایی این پرسشنامه را به روش تحلیل عاملی مورد بررسی قرار داده است. نتایج تحلیل عاملی نشان داد این ابزار از ۱۱ عامل (مدیریت تکلیف، برنامه‌ریزی، ایستادگی، ارزش‌گذاری، یادگیری متمرکز، خودباوری، عدم اشتیاق، خود ناتوانی، اضطراب، اجتناب از شکست و کنترل نامطمئن) می‌باشد و در تحلیل عاملی مرتبه بالاتر شامل ۴ عامل (تقویت‌کننده‌های رفتار، تقویت‌کننده‌های فکر، تضعیف‌کننده‌های رفتار، سرکوب‌کننده‌های فکر) است و در مجموع شامل ۴۴ سؤال می‌باشد. برای تعیین پایایی از روش آلفای کرونباخ استفاده نموده است بدین صورت که حیطه تقویت‌کننده‌ای رفتار ۰/۸۳، تقویت‌کننده‌های فکر ۰/۸۶، تضعیف‌کننده‌های رفتار ۰/۸۱ و سرکوب‌کننده‌های فکر ۰/۸۰ گزارش شده است. ویژگی‌های روان‌سنجی از جمله روایی، پایایی و جداول نرم توسط همین نویسندگان پایان‌نامه مورد بررسی قرار گرفت .

گروه آزمایش تحت آموزش مداخلات شناختی رفتاری مارتین قرار گرفتند. لازم به ذکر است که گروه کنترل تحت هیچ گونه آموزشی قرار نگرفته و تنها در پیش‌آزمون و پس‌آزمون و پیگیری شرکت کردند. پس از انتخاب آزمودنی‌ها به آموزش برنامه شناختی رفتاری مارتین بر روی گروه آزمایشی که در ۱۶ جلسه ۶۰ دقیقه‌ای به صورت یک‌بار در هفته شرکت کردند پرداخته شد و در انتهای جلسات پس‌آزمون گرفته شد و بعد از مدت ۲ ماه پس از پایان جلسات، آزمون پیگیری اجرا شد.

یافته‌ها

فرضیه اول: آموزش برنامه شناختی- رفتاری مارتین بر تقویت‌کننده‌های افکار دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران موثر است.

بررسی تساوی واریانس‌ها

جدول ۱. نتیجه آزمون لوین برای بررسی پیش‌فرض تساوی واریانس‌ها

معناداری	df _۲	df _۱	F	متغیر وابسته
۰/۶۰۸	۴۲	۱	۰/۲۶۸	تقویت‌کننده‌های افکار پیش‌آزمون
۰/۰۵۶	۴۲	۱	۶/۳۴۱	تقویت‌کننده‌های افکار پس‌آزمون
۰/۱۸۲	۴۲	۱	۱/۸۴۲	تقویت‌کننده‌های افکار پی‌گیری

آزمون لوین پیش‌فرض تساوی واریانس‌های دو گروه آزمایش و کنترل را در جامعه مورد بررسی قرار می‌دهد. نتایج بررسی آزمون لوین که در جدول بالا آمده نشان می‌دهد که با توجه به سطح معناداری آزمون لوین (مقدار سطح معناداری بزرگ‌تر از ۰/۰۱) پیش‌فرض همگنی (تساوی) واریانس‌ها برقرار است. در اینجا ۶/۰۸، ۵/۶ و ۱۸/۲ درصد احتمال دارد که واریانس‌های دو گروه آزمایش و کنترل در جامعه در پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پی‌گیری برابر باشد. بنابراین ما از این مفروضه تخطی نکرده‌ایم.

بررسی تساوی کواریانس‌ها

جدول ۲. نتایج آزمون باکس برای بررسی پیش فرض تساوی کواریانس‌ها

Sig.	df _۲	df _۱	F	Box's M	متغیر وابسته
۰/۰۵۷	۱۲۷۸۰/۶۷۹	۶	۲/۵۲۳	۱۶/۴۱۴	تقویت‌کننده‌های افکار

نتایج بررسی جدول ۲ نشان می‌دهد که با توجه به سطح معناداری (مقدار sig بزرگتر از ۰/۰۵) پیش فرض تساوی کواریانس‌ها برقرار است.

نتایج توصیفی

جدول ۳. میانگین و انحراف معیار نمره تقویت‌کننده‌های افکار دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران بر اساس گروه آزمایش و کنترل در پیش‌آزمون، پس‌آزمون و آزمون پی‌گیری (n=۲۲)

متغیر	شاخص آماری		مرحله	میانگین	انحراف معیار
	گروه	گروه			
تقویت‌کننده‌های افکار	آزمایش		پیش‌آزمون	۷۲/۷۵	۵/۹۱۸
			پس‌آزمون	۷۹/۹۱	۳/۲۰۶
			پیگیری	۷۳/۵۹	۱۱/۶۹۳
	کنترل		پیش‌آزمون	۷۳/۹۱	۷/۳۳۵
			پس‌آزمون	۶۹/۴۵	۶/۵۸۸
			پیگیری	۶۸/۰۵	۸/۱۶۲

نتایج جدول بالا نشان می‌دهد که در گروه آزمایش؛ میانگین تقویت‌کننده‌های افکار دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران در مرحله پس‌آزمون از مرحله پیش‌آزمون بیشتر است و در مرحله پی‌گیری از مرحله پس‌آزمون کمتر است اما از مرحله پیش‌آزمون بیشتر است. همچنین نتایج این جدول نشان می‌دهد، در گروه کنترل؛ میانگین تقویت‌کننده‌های افکار دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران در مرحله پس‌آزمون از مرحله پیش‌آزمون کمتر است و در مرحله پی‌گیری از مرحله پس‌آزمون نیز کمتر است.

نتایج استنباطی

جدول ۴. خلاصه نتایج تحلیل واریانس بین و درون آزمودنی‌ها با اندازه‌گیری مکرر اختلاف نمرات پیش‌آزمون، پس‌آزمون و آزمون پی‌گیری برنامه آموزش شناختی- رفتاری مارتین بر افزایش تقویت‌کننده‌های افکار دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران

شاخص	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجموع مجذورات	F	سطح معناداری	Eta	توان آزمون
عامل	۳۳۳/۸۷۹	۲	۱۶۶/۹۳۹	۳/۹۰۵	۰/۰۲۴	۰/۰۸۵	۰/۶۹۰
درون گروهی	۷۸۸/۰۶۱	۲	۳۹۴/۰۳۰	۹/۲۱۶	<۰/۰۰۰۵	۰/۱۸۰	۰/۹۷۳
خطا	۳۵۹۱/۳۹۴	۸۴	۴۲/۷۵۵	-	-	-	-
بین گروهی	۷۷۵/۷۵۸	۱	۷۷۵/۷۵۸	۸/۸۷۴	۰/۰۰۵	۰/۱۷۴	۰/۸۲۹
خطا	۳۶۷۱/۴۲۴	۴۲	۸۷/۴۱۵	-	-	-	-

نتایج جدول بالا نشان می‌دهد، بین نمره‌های پیش‌آزمون، پس‌آزمون و آزمون پی‌گیری تقویت‌کننده‌های افکار دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران گروه آزمایش و کنترل تفاوت معنادار وجود دارد ($p = ۰/۰۰۵$). لذا فرضیه‌ی، آموزش برنامه شناختی- رفتاری مارتین بر تقویت‌کننده‌های افکار دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران مؤثر است، تأیید می‌شود.

فرضیه دوم: آموزش برنامه شناختی- رفتاری مارتین بر سرکوب‌کننده‌های افکار دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران مؤثر است.

بررسی تساوی واریانس‌ها

جدول ۵. نتیجه آزمون لوین برای بررسی پیش فرض تساوی واریانس‌ها

متغیر وابسته	F	df۱	df۲	معناداری
سرکوب‌کننده‌های افکار پیش‌آزمون	۰/۱۷۲	۱	۴۲	۰/۶۸۰
سرکوب‌کننده‌های افکار پس‌آزمون	۰/۰۹۱	۱	۴۲	۰/۷۶۵
سرکوب‌کننده‌های افکار پی‌گیری	۰/۰۶۴	۱	۴۲	۰/۸۰۲

آزمون لوین پیش فرض تساوی واریانس‌های دو گروه آزمایش و کنترل را در جامعه مورد بررسی قرار می‌دهد. نتایج بررسی آزمون لوین که در جدول بالا آمده نشان می‌دهد که با توجه به سطح معناداری آزمون لوین (مقدار سطح معناداری بزرگتر از ۰/۰۱) پیش فرض همگنی (تساوی) واریانس‌ها برقرار است. در اینجا ۶۸/۰، ۷۶/۵ و ۸۰/۲ درصد احتمال دارد که واریانس‌های دو گروه آزمایش و کنترل در جامعه در پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پی‌گیری برابر باشد. بنابراین ما از این مفروضه تخطی نکرده‌ایم.

بررسی تساوی کواریانس‌ها

جدول ۶. نتایج آزمون باکس برای بررسی پیش فرض تساوی کواریانس‌ها

متغیر وابسته	Box's M	F	df۱	df۲	Sig.
سرکوب‌کننده‌های افکار	۷/۷۱۲	۱/۱۸۵	۶	۱۲۷۸۰/۶۷۹	۰/۳۱۱

نتایج بررسی جدول بالا نشان می‌دهد که با توجه به سطح معناداری (مقدار sig بزرگتر از ۰/۰۵) پیش فرض تساوی کواریانس‌ها برقرار است.

نتایج توصیفی

جدول ۷. میانگین و انحراف معیار نمره سرکوب کننده‌های افکار دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران بر اساس گروه آزمایش و کنترل در پیش‌آزمون، پس‌آزمون و آزمون پی‌گیری (n=۲۲)

متغیر	شاخص آماری		مرحله	میانگین	انحراف معیار
	گروه				
سرکوب کننده‌های افکار	آزمایش		پیش‌آزمون	۵۷/۵۹	۱۰/۸۴۴
			پس‌آزمون	۳۷/۴۱	۱۱/۹۹۵
			پیگیری	۴۱/۸۳	۱۰/۰۸۱
	کنترل		پیش‌آزمون	۵۷/۸۲	۱۱/۱۶۸
			پس‌آزمون	۶۰/۲۷	۱۱/۳۴۴
			پیگیری	۵۸/۴۵	۱۰/۲۳۹

نتایج جدول بالا نشان می‌دهد که در گروه آزمایش؛ میانگین سرکوب‌کننده‌های افکار دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران در مرحله پس‌آزمون از مرحله پیش‌آزمون کمتر است و در مرحله پی‌گیری از مرحله پس‌آزمون بیشتر است اما از مرحله پیش‌آزمون کمتر است. همچنین نتایج این جدول نشان می‌دهد، در گروه کنترل؛ میانگین سرکوب‌کننده‌های افکار دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران در مرحله پس‌آزمون از مرحله پیش‌آزمون بیشتر است و در مرحله پی‌گیری از مرحله پس‌آزمون کمتر است اما از مرحله پیش‌آزمون بیشتر است.

نتایج استنباطی

جدول ۸. خلاصه نتایج تحلیل واریانس بین و درون آزمودنی ها با اندازه گیری مکرر اختلاف نمرات پیش آزمون، پس آزمون و آزمون پی گیری برنامه آموزش شناختی- رفتاری مارتین بر افزایش سرکوب کننده های افکار دانش آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران

توان آزمون	Eta	سطح معناداری	F	میانگین مجموع مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	شاخص آماری	منبع تغییرات
۱/۰۰۰	۰/۲۸۱	<۰/۰۰۰۵	۳۸۴ ۱۶	۱۰۱۲/۶۸۹	۲	۲۰۲۵/۳۷۹	عامل	
۱/۰۰۰	۰/۳۶۷	<۰/۰۰۰۵	۳۹۰ ۲۴	۱۵۰۷/۵۶۸	۲	۳۰۱۵/۱۳۶	عامل* گروه	درون گروهی
-	-	-	-	۶۱/۸۱۱	۸۴	۵۱۹۲/۱۵۲	خطا	
۰/۹۹۸	۰/۳۶۹	<۰/۰۰۰۵	۱۵۲۵ ۲۴	۵۸۱۳/۴۵۵	۱	۵۸۱۳/۴۵۵	گروه	بین گروهی
-	-	-	-	۲۳۷/۰۴۶	۴۲	۹۹۵۵/۹۳۹	خطا	

نتایج جدول بالا نشان می دهد، بین نمره های پیش آزمون، پس آزمون و آزمون پی گیری تقویت کننده های افکار دانش آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران گروه آزمایش و کنترل تفاوت معنادار وجود دارد ($p < ۰/۰۰۰۵$). لذا فرضیه ی، آموزش برنامه شناختی- رفتاری مارتین بر سرکوب کننده های افکار دانش آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران مؤثر است، تایید می شود.

بحث و نتیجه گیری

آموزش برنامه شناختی- رفتاری مارتین بر تقویت کننده های افکار دانش آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران در سه حالت (دوره زمانی) در دو گروه آزمایش و کنترل تأثیر معناداری داشته است. در ضمن با در نظر گرفتن مجذور اِتا، می توان گفت ۱۷/۴ درصد از این تغییرات تقویت کننده های افکار ناشی از تأثیر آموزش برنامه شناختی- رفتاری مارتین است. به بیان دیگر نشانگر اثربخشی نسبتاً مطلوب مداخله آموزشی

(آموزش برنامه شناختی- رفتاری مارتین) است. همچنین با توجه به این که مقدار توان آماری آزمون ۰/۸۲۹ است، می توان گفت دقت آماری مطلوب بوده و حجم نمونه نیز کفایت می نماید. آموزش برنامه شناختی- رفتاری مارتین بر سرکوب‌کننده‌های افکار دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران در سه حالت (دوره زمانی) در دو گروه آزمایش و کنترل تأثیر معناداری داشته است. در ضمن با در نظر گرفتن مجذور t ، می توان گفت ۳۶/۹ درصد از این تغییرات سرکوب‌کننده‌های افکار ناشی از تأثیر آموزش برنامه شناختی- رفتاری مارتین است. به بیان دیگر نشانگر اثربخشی نسبتاً مطلوب مداخله آموزشی (آموزش برنامه شناختی- رفتاری مارتین) است. همچنین با توجه به این که مقدار توان آماری آزمون ۰/۹۹۸ است، می توان گفت دقت آماری مطلوب بوده و حجم نمونه نیز کفایت می نماید.

منابع

- بنی اسدی، ع.، و پورشافعی، ه. (۱۳۹۱). نقش انگیزش و خودکارآمدی تحصیلی و رویکردهای مطالعه در پیشرفت ریاضی دانش آموزان رشته های علوم تجربی و ریاضی مقطع متوسطه شهر قاین. مجله اندیشه های نوین تربیتی، ۴، صفحه ۸۱ تا صفحه ۱۰۲.
- جمالی، م.، نوروزی، آ.، و طهماسبی، ر. (۱۳۹۲). عوامل مؤثر بر خودکارآمدی تحصیلی و ارتباط آن با موفقیت تحصیلی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بوشهر. مجله آموزش در علوم پزشکی، شماره ۸، صفحه ۶۲۹ تا صفحه ۶۴۱.
- دلاور، علی. (۱۳۸۰). مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی. تهران: انتشارات رشد.
- صیامی فهیمه، اکبری بورنگ محمد، آیتی محسن، رستمی نژاد محمدعلی. (۱۳۹۳). نقش سبک تدریس ترجیحی و جنسیت دانشجویان بر پیش بینی درگیری تحصیلی آنان در دانشگاه علوم پزشکی مشهد. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی. آذر ۱۳۹۳، شماره ۱۴ (۹). صفحه ۸۱۷ تا صفحه ۸۲۵.
- طالب زاده شوشتری لیلا، پورشافعی هادی. (۱۳۹۰). اسنادهای استادان موفق در خصوص روشهای ارتقای انگیزه ی تحصیلی دانشجویان دانشگاه بیرجند. فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، دوره ۱۷، شماره (۲)، ۶۰؛ صفحه ۸۱ تا صفحه ۹۸.
- لوسانی، م.، اژه ای، ج.، افشاری، م. (۱۳۸۸). رابطه خودکارآمدی تحصیلی و درگیری تحصیلی با پیشرفت تحصیلی، مجله روانشناسی، ۱۳ (۳)، ۲۸۹-۳۰۵.
- Abesha, A. G. (۲۰۱۲). Effects of parenting styles, academic self-efficacy, and achievement motivation on the academic achievement of university students in Ethiopia. A dissertation submitted in fulfillment of the requirements for the award of Doctor of Philosophy, School of Psychology and Social Science, Faculty of Computing, Health, and Science, Edith Cowan University.
- Kember, D., Hong, C., & Ho, A. (۲۰۰۸). Characterizing the motivational orientation of students in higher education: A naturalistic study in there

Hong Kong universities. *British Journal of Educational Psychology*, ۷۸, ۳۱۳-۳۲۹.

Martin, A.J. & Liem, G.A.D. (۲۰۱۲). Academic personal bests (PBs), engagement, and achievement: A cross-lagged panel analysis. *Learning and Individual Differences*, ۲۴, ۲۶۵-۲۷۰.

Martin, A.J. (۲۰۰۷). Examining a multidimensional model of student motivation and engagement using a construct validation approach. *British Journal of Educational Psychology*, ۷۷, ۴۱۳-۴۴۰.

Martin, A.J. (۲۰۰۹). Motivation and engagement across the academic lifespan: A developmental construct validity study of elementary school, high school, and university/college students. *Educational and Psychological Measurement*, ۶۹, ۷۹۴-۸۲۴.

Muis, K. R., Franco, G. M., Ranellucci, J, & Crippen, K. J. (۲۰۱۰). Increasing Academic Performance and Retention in Undergraduate Science Students.

Pintrich, P. R. (۲۰۰۴). A motivational science perspective on the role of student motivation in learning and teaching contexts. *Journal of Educational Psychology*, ۹۵, ۶۶۷-۶۸۶.

Veiga, F., Garcia, F., Reeve, J., Wentzel, K., & Garcia, O., (۲۰۱۵). When Adolescents with High Self-Concept Lose their Engagement in School. ISSN: ۱۱۳۶-۱۰۳۴ eISSN: ۲۲۵۴-۴۳۷۲.

Kim, C., Park, S. W., Cozart, J., & Lee, H. (۲۰۱۵). From Motivation to Engagement: The Role of Effort Regulation of Virtual High School Students in Mathematics Courses. *Educational Technology & Society*, ۱۸(۴), ۲۶۱-۲۷۲.

Huy P. Phan. (۲۰۱۴). An Integrated Framework Involving Enactive Learning Experiences, Mastery Goals, and Academic Engagement-

۱۵ _____ اثر بخشی آموزش برنامه شناختی- رفتاری مارتین بر افکار ...

Disengagement. Europe s Journal of Psychology, ۲۰۱۴, Vol. ۱۰(۱), ۴۱-
۶۶, doi:۱۰. ۵۹۶۴/ejop.v۱۰i.۶۸۰.

